

S. Lig. n. 934. — Sanchez, etc. Levis autem culpa, quae in huiusmodi actibus inesse potest, facile ob fines ipsi matrimonio intrinsecos aut alios extrinsecos excusatur, v. gr. quia ad fovendum affectum, vel ad sedandam concupiscentiam idonei sunt.

Quo quidem principio, uti par est, statuto, expeditissima Confessario ratio suppetit, tum ut sanctitati Sacramenti, tum ut saluti poenitentium prospiciat.

Postulat enim Sacramenti sanctitas, ut de hisce sermo non intermisceatur, nisi urgente necessitate; unde fit, ut alienissimus debeat esse Confessarius ab hisce investigandis, atque adeo vix ullam adhibere interrogationem praeter hanc forte generalem, *num aliquis scrupulus anxium animum utcumque habeat*, quae tamen ne ipsa quidem fieri sine causa debet. Respondeat tamen, necesse est, si interrogatus fuerit. Porro ut responsio expeditissima sit, et ita satisfaciat necessitati, ut pro Sacramenti reverentia non tangat, quae tangenda non sunt, nihil aptius proposita norma erit.

Postulat id deinde salus poenitentium; quippe angī sane hi scrupulis possunt, et quidem circa eiusmodi actus, quos verbis exprimere animus refugit, et de quibus interrogare Confessarius nunquam debet. Porro ad tollendos quosvis scrupulos, et cum his simul necessitatem exprimendi ea, quae nominari nec possunt a poenitentibus, nec debent a Confessario, optime confert proposita norma. Nam semel ac significetur poenitenti, ubi nihil fini matrimonii seu generationi *positive* adversetur, nihil inter coniuges hac in re haberi, quod sit peccatum mortale, atque adeo quod sit *materia necessaria Confessionis*, licet leves culpaes variis deinceps causis intercedere possint, patet incommodis omnibus supradictis optime occurrere.

Incommodis occurritur quoad praeteritum; nam simul ac poenitens generatim, ut fieri solet primitus, confessus fuerit, se aliquid hae in re deliquisse, Confessarius vero genericæ interrogationis ope noverit,

ex poenitentis suasionem grave quidpiam intercessisse, praecisus mox quibusvis aliis investigationibus, facile rem componet, contentus nempe generali confessione vel peccati contra naturam, si alterutrum ex praedictis affuerit, vel generatim gravis contra conscientiam reatus; scitatusque, si opus est, numerum, confessionis necessitati satisfactum putabit.

Incommodis occurritur quoad futurum; tum quia adhibita ea norma avertitur periculum graviter ob solam conscientiam erroneam peccandi; tum quia poenitentibus, si opus habeant, traditur facilis confitendi ratio. Et quod ad leves culpas attingit, tria sunt, de quibus utiliter poenitens monebitur: 1° ab iis culpis excusari eum coniugem, qui cum sine alterius offensione quaedam recusare non possit, passive quodammodo se habet, ea scilicet non exigens, sed mere consentiens seu permittens; 2° ubi excusatio ista non adsit, ac poenitens leves hae culpaes confiteri malit (nam confiteri venialia necessarium non est), utendum in confessione prorsus esse generali formula *aliquis levis culpaes in coniugali officio praestando*, nec unquam designandum, cuiusmodi illi actus fuerint: sanctitas enim sacramenti et periculum huic materiae insitum exigunt omnino, ut mere quod sufficiens sit, nihil vero superflui exprimat; 3° si poenitens forte incidat in Confessarium adeo imprudentem, ut quidpiam ulterius investigando sciscitetur, posse eum imo et debere modeste reponere, *nihil esse, quod ea de re addat*.

Quandoquidem vero de necessaria Confessarii cautela circa materiam istam sermo incidit, praestat haec subicere, quidnam dignitas ac sanctitas Sacramenti dictet respondendum mulieri, quae mox nuptura,

732. — 4° Non peccat graviter, imo iuxta communiorem et probabilior sententiam nec leviter, uxor quae seipsam tactibus excitat ad seminationem statim post copulam, in qua vir solus seminavit; 1° quia seminatio mulieris pertinet ad complendum coniugalem actum, ut proprie coniuges sint una caro; et sicut uxor potest se praeparare tactibus ad copulam, ita etiam perficere; 2° quia si mulieres post talem irrationem compescere naturales motus tenerentur, essent iugiter magno peccandi periculo expositae. — S. Lig. n. 919.

5° Tactus cum seipso ex delectatione venerea, absente altero coniuge, iuxta plurium sententiam, a peccato gravi excusari non possunt, etiam seclusa pollutione aut proximo eius periculo. Ratio est, quia coniugis non habet utendi proprio corpore in ordine ad voluptatem secum explendam, sed tantum in ordine ad copulam. — Lacroix, n. 339., etc. S. Lig. n. 936. — Alii tamen non pauci apud ipsum S. Alphonsum dicunt, secluso pollutionis periculo, hoc culpam venialem non excedere. S. Alph. primam sententiam probabilior sententiam, et suadendam (13) censet.

6° Delectatio *morosa* de copula habita, vel remote habenda, secluso pollutionis periculo, iuxta communem sententiam est peccatum veniale tantum. 1° Est peccatum aliquod; quia in hac voluptate ad proximam copulam non relata, inordinatio invenitur, cum desit finis honestus et frustra moveantur, inchoative saltem, spiritus genitales. 2° Veniale non

deque omni peccato in coniugalibus officiis cavendo valde sollicita, Confessarium ea de re interroget. Huic porro quaestioni sic post alios respondet Gobat (*Exper. Theol.* Tr. 10. cas. 17. n. 648-649.): *Si eiusmodi puella habeat matrem superstitem, bonis verbis iubeatur genitricem interrogare potius, quam Confessarium (aut etiam alias feminas utcumque consanguineas, addit Burghaber)... Si careat matre, aut prae verecundia non audeat interrogare, dicatur ei, ut suo marito tamquam capiti obediat etiam in illis rebus; si hic forte petat aliquid, de quo ipsa dubitet, an sit licitum, deprecetur verecunde; si deprecando nihil efficiat idcirco, quod maritus asserat, se iam nosse, quid permittant leges connubiales, tunc obediat, certa se non offensuram Deum, dum in dubio paret*

marito, tamquam superiori; proxima deinde occasione quaerat ipsa ex Confessario, utrum illud, in quo obedivit, licitum sit coniugibus, nec ne?

(13) S. Alphonsus, dum dicit hanc sententiam *suadendam*, nequaquam significat, poenitentibus ingerendam a Confessario esse opinionem de gravi in hisce actibus reatu; nam ipse aperte et vehementer eos increpat ac damnat (Vid. not. ad n. 152. vol. 1.) qui peccati mortalis, ubi de re non sunt certissimi, conscientiam iniiciunt. Hoc itaque unum sibi vult S. Alphonsus, poenitentes ab huiusmodi actibus summopere deterrendos. De hac quaestione videndus est Andreas Mendo (*Stater. Opin.* Dissert. 5. quaest. 19.), ubi pro opinione negante gravem horum actuum reatum ea argumenta *ad hominem* refert (n. 152.), quibus difficile sane est idoneum responsum reddere.

exceedit; quia, cum copula sit coniugibus *per se* licita, non potest esse graviter illicitum de illa delectari (14). Non autem illicita est simplex cogitatio de his habendis vel habitis. — S. Lig. n. 937. — Voit, n. 110. — Imo nec desiderium de copula futura nec approbatio de praeterita sunt *per se* illicita; quia desiderium de re licita nequit illicitum esse. — V. *Casus*, n. 1102.

§. II. De onanismo in particulari.

733. — *Onanismus* in eo consistit quod vir, post inceptam copulam, ante seminationem se retrahat, et semen extra effundat, ut generationem impediatur. Quisque *per se* videt, hoc esse libidini indulgere, et simul nolle onera matrimonii assumere.

Nomen suum sortitur ab *Onan*, secundo filio patriarchae *Iudae*, qui post defunctum fratrem suum *Her* iuxta morem coactus est viduam eius *Thamar* ducere, ut suscicaret semen fratri suo; sed *introiens ad uxorem fratris sui, semen fundebat in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur. Et idcirco percussit eum Dominus, quod rem detestabilem faceret. Gen. 38. 9. et 10.*

734. **Statuenda.** — Dico I. *Onanismus voluntarius* est semper peccatum mortale, utpote contra naturam; ideoque nunquam coniugibus

(14) S. Alphonsus (lib. 6. n. 937.) in hanc rem affert illud S. Thomae (*De Mal. q. 15. art. 2. ad 17.*): *Delectationes in bonitate et malitia consequuntur operationes delectabiles; et ideo sicut carnalis commixtio non est peccatum mortale coniugato, est autem peccatum mortale non coniugato; similis etiam differentia est de delectatione et de consensu in delectationem. Non enim potest esse gravius peccatum consensus in delectationem, quam consensus in actum, ut patet per Augustinum...* At vero hoc argumentum probat, non modo consensum in delectationem (nam hoc dicit *morosa delectatio*) non esse mortale, sed ne veniale quidem esse peccatum. Et huc directe ducit etiam ratio ab Auctore allata, scilicet quod non possit esse graviter illicitum delectari de re licita: cur enim illicitum utcumque erit de re licita delectari, quando, ut ait S. Thomas, bonitas vel malitia delectationis desumitur ex bona vel mala re, de qua quis dele-

ctetur? Vide quae allata sunt ex S. Thoma de *morosa delectatione in not. ad n. 169. vol. 1.*

Quae quidem dicta sint non ad improbandam doctrinam Auctoris aut S. Alphonsi, sed ad ostendendam vim argumenti, quo evincere voluerunt, eiusmodi delectationem non esse *grave* peccatum. Quippe, ut manifeste ostendimus, delectatio de actu honesto *per se* neque graviter, neque leviter potest esse illicita. Aliunde igitur reatus aliquis desumendus est. Gury inde repetit culpam, quod *desit finis honestus, et frustra moveantur, inchoative saltem, spiritus genitales*. Quae ratio eo rem adducit, ut si finis aliquis honestus seu causa iusta adesset delectationis ex cogitato coniugali actu perceptae, iam et reatus ille venialis abesse posset, et consequenter reatus abesset a motionibus carnalibus praeter intentionem consurgentibus, quippe qui in casu (Vid. sup. Not. ad n. 731. Resol. 2.) iusta de causa permitterentur.

licitus esse potest. Ratio est, 1° quia plane pugnat contra finem primum matrimonii, et ad societatis extinctionem *per se* tendit, ac proinde naturalem ordinem subvertit; 2° quia a supremo Legislatore et naturae Auctore *stricte* fuit prohibitus, ut eruitur ex textu *Genesis* modo relato; 3° constat insuper ex propositione 49^a ab Innocentio XI. damnata, quae sic sonat: *Mollities iure naturali prohibita non est...* Unde sic: *Onanismus* est vera et proprie dicta mollities, seu pollutio extra usum licitum matrimonii; ergo, etc. Hoc confirmatur pluribus *S. Poenitent.* et *S. Officii Decisionibus*, infra referendis sub n. 739. 740. 741.

Dico II. Vir *onanista* nunquam a peccato gravi excusari potest, et proinde nunquam absolvendus est, nisi de peccato suo sincere doleat, illudque in posterum vitare proponat. Ratio ex dictis patet.

Dico III. Uxor a peccato excusari potest, si gravi de causa viro *onanistae* debitum reddat, modo interius ipsius peccato non assentiatur, exteriusque repugnantiam suam seriis admonitionibus, aliisque displicentiae signis ostendat. Ratio est, 1° quia rei licitae vacat, et utitur iure suo, quo propter malitiam viri privari non potest: nec alterius peccato *proprie* cooperatur, cum se *passive* tantum habeat, et actio intrinsece mala consistat tantum in actu viri contra naturae ordinem tunc recedentis; 2° quia non obligatur charitate ad peccatum mariti impediendum cum gravi suo incommodo; 3° quia patet ex responsionibus, quibus *S. Poenitentiaria* declaravit huiusmodi mulierem inquietandam non esse. — Vide *decisiones* infra referendas sub n. 743.

735. **Resolves.** — Graviter peccat mulier, quae virum ad matrimonio abutendum inducit etiam indirecte vel tacite, v. gr. conquerendo de numero prolis, de laboribus partus, vel educationis liberorum, aut recantando se in proximo partu morituram esse, etc. *A fortiori* graviter peccat, si invito marito ab incepta copula ante seminationem se retrahat.

2° Graviter item peccat mulier detestandae viri actioni interius consentiendo (15), etsi exterius repugnantiam ostendat. Peccatum enim semper est odio habendum.

3° Tenetur uxor, saltem *ordinarie*, virum *onanistam* de obligatione recte agendi monere, eumque, quantum in se est, a perversa agendi ra-

(15) Intellige, si opus ipsum malum approbet, deque eo, uti tali in se, gaudeat. Nam inefficax complacentia non de malo opere in se, sed solum de effectu inde sequuto, reatum *per se* non continet, prouti DD. omnes statuunt in *Tract. De Peccatis*. Vid. vol. 1. n. 173. Resol. 4. Et hoc sedulo advertendum est, ne ina-

niter vexetur uxor, quae dum crimen viri efficaciter detestatur (et haec detestationis efficacia inde probatur, quod si optio illi detur, nunquam abusus hunc velit), posset alioquin gaudere de immunitate ab incommodis periculisque, quae gestationem, partum, etc., comitantur.

tione avertere. Nec sufficit quod semel eum monuerit, sed admonitiones interdum repetere debet, nisi certa sit, novam admonitionem nihil esse profuturam. Attamen tunc etiam repugnantiam suam aliquo modo patefacere debet, ne peccato mariti libenter consentire videatur. — *Ita communiter*, et sic respondit interrogata *S. Poenitentiaria*.

4° Officium quoque uxoris erit maritum blanditiis, variis amoris indicibus, precibus adhortationibusque permovere ad actum recte perficiendum, vel ab eo prorsus abstinendum (16). Experientia constat, plurimum viros onanistas ab uxoribus sic allectos ad meliorem frugem sese recepisse.

736. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Quomodo se gerere debeat Confessarius cum coniugibus de usu matrimonii prorsus tacentibus?*

Resp. Difficultas haec quotidianae praxis non adeo facile solvitur, nostris praesertim temporibus, in quibus onanismi lues ubique grassatur. Hinc varia est Confessariorum agendi ratio. Alii censent, coniuges generatim quoad matrimonii usum esse interrogandos, quia abusus matrimonii est communissimus, nec in re adeo iuri naturae opposita ordinarie praesumi bona fides potest. Alii e contrario opinantur, omittendas omnino

(16) Eo minus gravis, molestaque viro haec abstinencia accidet, atque adeo uxor eo facilius a marito consequi id poterit, quando coniuges noverint, necessarium non esse, ut eiusmodi abstinencia sit perpetua, et contra imo compertum habeant, ne diuturnam quidem abstinenciam demum ab ipsis exigi. Et sane ad hunc nefandum abusum ea fere causa solet impellere, quod parentes aegre ferant, si numerosiori prole gravari debeant. Porro post accuratiora physiologiae studia iam constat, sua statura esse tempora, quibus e coniugali congressu sperari aut non sperari effectus generationis possit: et tamquam exploratum iam habetur, sperari illum effectum non posse a quartodecimo die post incepta menstrua usque ad subsequentis epochae finem, idest ad sequentem usque menstruorum recursum. Cum itaque perspicuum sit, prae gravissimo malo, quod evidens cernitur in iugi matrimonii abusu contra naturam, atque adeo in perpetuo illo, quo mersus maritus iacet, statu peccati, levius ipsi quoque marito videri posse ac debere mediocri illius

abstinenciae incommodum, quod ad tantum avertendum malum sufficit, et simul prospicit tum carnis infirmitati, tum iusto numerosioris prolis timori; non desperandum sane, neque dubitandum, quin sollicita pia uxoris cura ad saniora consilia maritum sit adductura. Caeterum si coniugibus licet perpetuam ex communi utriusque consensu servare continentiam; si coniugibus licet continentiam servare ac matrimonii consummationem differre ad annos, viginti, aut triginta seu ad eam usque aetatem, qua nulla prolis spes iam supersit; iterum vero si in alium legitimum matrimonii finem, etsi omnis spes prolis absit, licet tamen iusta de causa, et servato naturae ordine coniugalibus iuribus uti tum quando uxor certa sterilitate laborat, tum quando ob aetatem protractam ad concipiendum facta est prorsus inhabilis; quid demum prohibeat, quominus coniuges in finem superius dictum continentiam secundum normam ac limites praedictos servent? Aut qua demum lege ad congregiendum alio tempore ipsos adstringi dicemus?

esse quasvis interrogationes, quia coniuges, licet onanismi reipsa rei, forte in bona fide versantur, et hac expulsa pergunt nihilominus in prava peccandi consuetudine, nec proinde iam amplius absolvi poterunt, et a Sacramentis recipiendis exulabunt. A duobus his extremis recedendum, viamque mediam sectandam esse existimamus. Etenim ex una parte in re adeo ardua et periculosa minime decet, ut Confessarius quaestiones multiplices minutasque coniugatis proponat. Imo nisi gravis adsit probabilitas, quod poenitens huiusmodi peccato inquinetur, altum servare debet silentium. Ex altera parte Confessarius ab omni quaestione non semper abstinere potest, qui ex officio iudicis integritatem confessionis *per se* procurare debet, quoties graviter suspicetur, poenitentem obligationi suae non satisfacere (17). Nec dicas Confessarium excusari ab obligatione interrogandi ratione gravissimi incommodi, quod in praesenti casu occurrit; nam generatim poenitentes absque tanto incommodo interrogari possunt, si caute et prudenter procedatur, v. gr. inquirendo generali modo, num aliquid conscientiam circa matrimonii sanctitatem remordeat. Quod si negent, generatim ulteriori interrogatione non erunt urgendi. Confirmatur haec doctrina recenti Decisione *S. Congr. Inquis.* die 21. Maii 1851. Quaesitum enim fuerat, qua nota digna foret sequens propositio: *Nunquam expedit interrogare de hac materia (onanismi) utriusque sexus coniuges, etiamsi prudenter timeatur, ne coniuges, sive vir, sive mulier, abutantur matrimonio.* Responsum fuit: *Propositionem, prout iacet, esse falsam, nimis laxam et in praxi periculosam.* — Vide infra, n. 742.

737. — **QUAER.** 2° *An uxor debitum a viro onanista petere possit?*

Resp. Affirm. probabilius, gravi de causa, v. gr. si periculo incontinentiae ipsa exponatur; quia ius habet ad copulam, et a peccato cooperationis excusatur. — Ita *S. Lig.* n. 947. (18). Sic etiam declaravit Poenitentiarius Maior Card. de Gregorio in admonitione ad praefatas

(17) Haec ratio hoc loco parum efficax est. Quia vel Confessarius supponit poenitentem in bona fide, et iuxta praemissa ab ipso Auctore ratio procurandi integritatem Confessionis non exigit, ut a bona fide poenitens deturbetur. Vel de bona poenitentis fide dubitat, et tunc cum non agatur de peccatis, quorum omissio possit oblivioni tribui, interrogatio aut facile noxia evadet, si poenitens in bona fide erat, aut inutilis, si mala fide silentium ea de re poenitens servat. Vide de hoc argumento Frassinetti in *Dissert. X.* alias cit. *Dell'integrità della Confessione.*

(18) Ecce tibi *S. Alphonsi* sententia: *Iustam causam (uxor) habebit petendi, si ipsa esset in periculo incontinentiae, vel si deberet alias privari iure suo petendi plusquam semel vel bis, cum perpetuo scrupulo, an ei sit satis grave incommodum, nec ne, tunc se continere. Vide dicta in pari casu lib. 2. n. 53. V. Si vero: qui alter S. Alphonsi locus etiam clarius mentem ipsius explicat. Et haec Confessarius probe advertat, oportet, ut sciat, quandonam denunciandi obligationem, et quando solum utendi consiliis et adhortationibus locus ipsi detur.*

S. Poenitentiariae responsiones, quamvis addat, S. Poenitentiariam hac de re decisionem dare recusasse.

738. — *QUAER.* 3° *An peccet uxor consensum internum voluptati praebendo, quando actum coniugalem viro onanistae permittere potest?*

Resp. Neg., modo assensum peccato viri non praebet. Ratio est, quia cum minime peccet actum huiusmodi permittendo, neque peccat voluptatem ex ea proveniente admittendo, quamvis praesciat, virum copulam non esse perfecturum; actus enim ille est in se honestus et licitus mulieri, et per eam non stat, quominus debito modo perficiatur. — Vide *Casus*, n. 1104.

DECISIONES

SACRARUM CONGREGATIONUM CIRCA ONANISMUM

739. — *I^a CONSULTATIO.* Episcopus N. humillime supplicat pro huius dubii solutione: 1° *An possit absolvi mulier, quae pateretur equidem virum, si recte ageret in copula coniugali, vehementer autem desiderat, ut se retrahat vir; quia mulier illa prolem habere formidat.* 2° *An possit absolvi mulier, quae in copula coniugali posset suis blanditiis obtinere a viro, quod non se retraheret, et non facit; quia illa copula sibi displicet.*

RESPONSUM. — S. Poenitentiaria, perpensis dubiis a Ven. in Christo Patre, Episcopo N., propositis, respondit. *Negative.* Datum Romae in S. Poenitentiaria die 27. Maii 1847.

740. — *II^a CONSULTATIO.* Quaeritur a Sede Apostolica, qua nota theologica dignae sint tres propositiones sequentes, nimirum: 1° *Ob rationes honestas coniugibus uti licet matrimonio eo modo, quo usus est Onam.* 2° *Probabile est istum matrimonii usum non esse prohibitum de iure naturali.* 3° *Nunquam expedit interrogare de hac materia utriusque sexus coniuges, etiamsi prudenter timeatur, ne coniuges, sive vir sive uxor, abutantur matrimonio.*

RESPONSUM. — S. Congreg. Inquisit. die 21. Maii 1851. Ad 1um: *Propositionem esse scandalosam, erroneam et iuri naturali matrimonii contrariam.* Ad 2um: *Propositionem esse scandalosam, erroneam, et alias implicite damnatam ab Innocentio XI. propositione 49^a (Vide hanc propositionem supra n. 734.)* Ad 3um: *Propositionem, prout iacet, esse falsam, nimis laxam, ut in praxi periculosam.*

741. — *III^a CONSULTATIO.* Postulatum Illustrissimi D. Bouvier Episcopi Cenomanensis, circa agendi rationem Confessariorum cum coniugibus, relative ad onanismum.

Beatissime Pater, Episcopus Cenomanensis in Gallis ad pedes S. V. summa cum reverentia provolutus, ea, quae sequuntur, humillime repraesentat.

Fere omnes iuniores sponsi numerosiorem prolem habere nolunt, et tamen ad actu coniugali abstinere moraliter nequeunt.

A Confessario interrogati circa modum, quo iuribus matrimonii utuntur, graviter communius offendi solent; et moniti, nec ab actu coniugali temperant, nec ad nimiam prolis multiplicationem determinari queunt.

Tunc adversus Confessarios mussitantes, Sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae derelinquunt, malum praebent exemplum liberis, famulis, aliisque Christi fidelibus; lugendum inde oritur Religionis detrimentum.

Numerus eorum, qui ad sacrum Poenitentiae Tribunal accedunt, multis in locis ab anno in annum decrescit praesertim ob hanc causam, fatentibus plerisque Parochis pietate, scientia et experientia magis conspicuis.

Quomodo ergo olim agebant Confessarii? aiunt multi. Non plures quam hodie communiter nascebantur liberi ex singulis matrimoniis, coniuges non erant castiores, et nihilominus praeceptis annuae Confessionis ac Communionis Paschalis non deerant.

Omnes libenter admittunt, infidelitatem erga compartem, et abortus attentionem maximum esse peccatum. At vix ac ne vix quidem persuaderi possunt, se teneri sub peccato mortali, aut perfectam in matrimonio servare castitatem (19), aut incurrere periculum innumeram generandi prolem.

Praefatus Cenomanensis Episcopus ingentia hinc obventura esse mala praevidens, et anxietate turbatus, a Beatitudine Vestra sollicitate exquirat:

1° *An coniuges, qui matrimonio eo utuntur modo, ut conceptionem praecaveant, actum per se moraliter malum exercent?*

2° *Si actus habendus sit ut moraliter malus, an coniuges de illo se non accusantes considerari possint tanquam in ea constituti bona fide, quae eos a gravi culpa excuset?*

3° *An probanda sit agendi ratio Confessariorum, qui ne coniugatos offendant, illos circa modum, quo iuribus matrimonii utuntur, non interrogant?*

(19) Hoc non ita intelligendum, quasi plura non sint, quae certe non licent iis, qui tenentur perfectam servare castitatem, et tamen licent coniugibus, etiamsi

a perfecto congressu aliqua de causa abstinere, uti ex superius dictis (V. art. III. De peccatis Coniugum) patet. Confer etiam S. Alphonsum (lib. 6. n. 933.).

742. — RESPONSIO. S. Poenitentiarum, mature perpensis propositis quaestionibus, Ad 1um respondet: *Cum tota actus deordinatio ex viri malitia procedat, qui, loco consummandi, retrahit se et extra vas effundit; ideo si mulier post debitas admonitiones nihil proficiat, vir autem instet minando verbera aut mortem, poterit ipsa, ut probati Theologi docent, citra peccatum simpliciter permittere, idque ex gravi causa, quae eam excuset; quoniam charitas, qua illud impedire tenetur, cum tanto incommodo non obligat.*

Ad 2um autem et 3um respondet: *Quod praefatus Confessarius revocet in mentem adagium illud, sancta sancte esse tractanda; atque etiam verba perpendat S. Alphonsi de Liguorio, viri docti et harum rerum peritissimi, qui in Praxi Confessariorum §. 4. n. 41. inquit: Circa autem peccata coniugum respectu ad debitum coniugale, ordinarie loquendo, Confessarius non tenetur, nec decet interrogare, nisi uxores, an illud reddiderint, modestiori modo quo possit... De aliis taceat, nisi interrogatus fuerit. Necnon alios probatos auctores consulere non omittat.* Datum Romae a S. Poenitentiarum die 8. Junii 1842.

743. — IV^a CONSULTATIO. Quaesitum. *Bertha virum habet, quem constanti experientia cognoscit esse onanistam. In vanum omnia tentavit media, ut illum a tam nefando crimine retraheret. Quinimo gravissima aut saltem gravia mala ei imminet nunc probabiliter, ita ut vel haec mala incurrere debeat vel fugere e domo mariti, nisi permittat saltem aliquando abusum matrimonii, etc.*

RESPONSIO. — *Cum in proposito casu mulier a sua quidem parte nihil contra naturam agat, detque operam rei licitae, tota autem actus inordinatio ex viri malitia procedat, qui, loco consummandi, retrahit se et extra vas effundit; ideoque, si mulier post debitas admonitiones nihil proficiat, vir autem instet, minando verbera aut mortem aut alia gravissima mala, poterit ipsa (ut probati Theologi docent) citra peccatum permissive se habere; cum in his rerum adiunctis ipsa viri sui peccatum simpliciter permittat, idque ex gravi causa quae eam excuset; quoniam charitas, qua illud impedire tenetur, cum tanto incommodo non obligat.* Datum Romae in S. Poenitentiarum die 1^a Febr. 1823.

Extant etiam aliae responsiones S. Poenitentiarum, quae praecedenti omnino consonat; has refert Goussset in opere: *Justification de Saint Liguori* p. 272.

TRACTATUS DE CENSURIS

CENSURAE SPECTANDAE SUNT TUM IN GENERE, TUM IN SPECIE.

CAPUT I.

DE CENSURIS IN GENERE

Agendum 1° de natura et divisione censurarum; 2° de principio seu auctore censurarum; 3° de subiecto censurarum; 4° de absolute a censuris.

ARTICULUS I.

DE NATURA, DIVISIONE ET CONDITIONIBUS CENSURARUM

I. De natura censurae.

744. — Censura sic communiter definiri solet: Est poena spiritualis et medicinalis, qua homo baptizatus delinquens et contumax per potestatem ecclesiasticam quorundam honorum spiritualium usu privatur.

Dicitur 1° poena, quia culpam supponit; 2° spiritualis, tum quia fertur a potestate spirituali ad spiritualem christianorum utilitatem, tum quia bona spiritualia immediate aufert; 3° medicinalis, quia fertur eo fine, ut anima ad meliorem frugem sese recipiat (1); 4° homo baptizatus, quia qui baptizati non sunt, Ecclesiae potestati non subduntur; potestas autem exercetur in subditos; 5° delinquens et contumax, quia poena non nisi delinquenti infligitur, medicina vero porrigi non debet, nisi iis, quorum contumacia tanto indigeat remedio; 6° usu quorundam bonorum spiritualium privatur, nempe honorum, quae subsunt potestati Ecclesiae, ut sunt preces publicae, Sacramenta, etc.

Hinc censura differt 1° a depositione et degradatione, quae non sunt medicinales, nec ad tempus, sed in poenam tantum et perpetuae; 2° ab

(1) Etsi de correctione delinquentis desperetur, potest censura ferri tum in ultionem delicti, tum ne pravorum communicatione caeteri inficiantur (Salmant.

De Cens. cap. 1. n. 10.). Unde cessante correctionis fine, non cessant eo ipso alii fines (Coninck disp. 13. dub. 1. n. 9.).